

1279

С. ЧЕРКАСЕНКО

ВЕЧІРНІЙ

ГІСТЬ

ДРАМАТИЧНА КАРТИНА В 1 ДІЇ

Музика Я. Ярославенка

1279

НАКЛАДОМ
КНИГАРНІ С. ЛАВРОВА
ПРАГА, КАРЛОВА ПЛ. 6.

У 8-2 С. ЧЕРКАСЕНКО

В Е Ч И Р Ї И Й

Г І С Т Ь

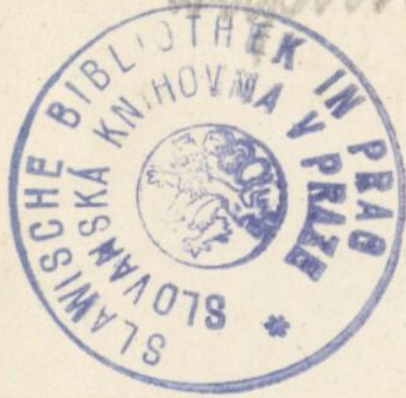
ДРАМАТИЧНА КАРТИНА В 1 ДІЇ

Музика Я. Ярославенка

A/1279
25 X

НАКЛАДОМ
КНИГАРНІ С. ЛАВРОВА
ПРАГА, КАРЛОВА ПЛ. 6.
Друкарня „Політика“, Прага

235269

ЛИЦЕДІЇ:

Командант пластівського табору.

Зірка
Ялина } старші пластунки.
Смерека }

Незабудька
Ружа } молодші пластунки.
Фіялка }

Дуб
Бук } старші пластуни.
Грім }
Вітер }

Горішок } молодші пластуни.
Васильок }

Пастух із полонини.

Підпасичі — 1. і 2-й.

Ще інші пластуни і пластунки.

Вартові.

9

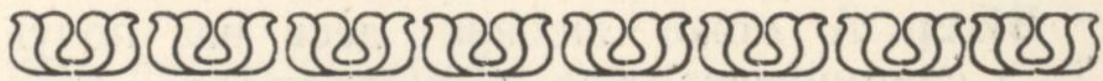
SLOVANSKÁ KNİHOVNA

3186163300

— 2 —

У. М. И. К.

ВЕЧІРНІЙ ГІСТЬ.

Галявина в лісі. Пластівський табор. Тихо, мрійно насуває ніч. В пластівському таборі вже повечеряли і молодь — юнаки й дівчата сидять купками де хто. На заднім пляні ходять вартові. Посеред галявини ще не згасло багаття (ватра). Круг нього сидять і напів лежать більша група пластунок і пластунів.

Хор (*коло ватри*).

Ніченько ніжная! теплою ласкою

Нас ти даруєш:

Шепотом пестоців, дивною казкою,

Сном зачаруєш...

*(З лісу несподіваною луною лине спів со-
пілки, що повторює мотив пісні.)*

Ялина (*по павзі здивування*).

Ви чуєте?... Хтось нашу пісню грає.

Смерека (*наслухаючи*).

Ах, красно як!.. Та хто б се був?

Не з наших, певне?..

Зірка (*задумливо*). Ліс співає...

Вітер. А може лісовик: десь нас почув
Та і самому закортіло. *(Сміється.)*

Дуб *(наслухаючи).*

Заговк... ущух... Ну-ж, знов за діло!

Хор. Тихо шепочеться з зорями ясними
Темна діброва:

Душу підносить нам хвилями красними

Тая розмова...

(З лісу чути знов те саме.)

Вітер. Як бачу, то сподобалось йому.
Ще в пласт запишеться нечистий дух!

(Сміється.)

Бук. Облиш! Се-ж певне десь пастух,
Як ми, теж будить ніч німу.

Хор. Ніченько зоряна! снами чудовими
Будемо спати:

Вкрий-же нас долі і щастя покровами,

Ніченько - мати!..

(Знову відгук із лісу.)

Вітер *(наслухаючи).*

Скінчив... А що, дівчата,
Коли-б отсе він з лісу — ник!

Пластунки *(разом).* Та хто?

Вітер. Та він же... лісовик!

Ото душа полізла-б десь у пяти!

(Всі регочуть. Менші-ж з острахом озираються, не знаючи, чи то жартом говорить, чи поважно.)

Зірка. Се все бридня!.. А гарно як!..

Вітер. Бридня, ти кажеш?.. Ну, побачиш:

Вже певне, коли щó, — заплачеш,
Забувши приписи, мов той дїтвак.

(Переморгується з другим пластуном, з Дубом; той догадується, в чім річ, і киває на знак згоди головою. Коли розмова точить ся далі, вони підводяться й відходять, не звертаючи на себе уваги заглиблених у чари ночі й свої думки юнаків.)

Зїрка. У лісі — лісовик, в воді на дні
Є, кажуть, водяник, а в домі —
Господарь домовик, і навіть у багні
Якісь чудища незнайомі.
Хто бачив їх?

Нїхто! Та й бачити не міг...

Горішок *(соромливо)*. Я бачив... той...
я бачив домового. *(Сміх. Горішок ще більше засоромлюється.)*

Зїрка. Ти бачив, хлопчику? То розкажи
І нам про дїдуся страшного.
Та сміливіше... не дріжи,
Немов в пропасниці.

Всі. Цікаво.

Горішок. Я той... не бачив я...
Але бабуся той... моя...
Казала...

Всі *(з оплесками)*. Браво! браво!..

Горішок *(крїзь сльози)*.
Казала той... що домовий
Живе у домі... на горищі... *(Загальний сміх.)*

Зїрка *(гладить його по голівці)*.

О, заспокойсь, малий!
В бабусинім тім страховищі
Багато правди, як і в тім,
Що в лісі, в річці, у болоті —
В довічнім русі і роботі,
Як в тілі дужім і міцнім,
Живе постійно творчий дух.
Назви, як хоч: коли то в лісі
Життя таємне ловить слух
В листку, у ягідці, в орісі,
В галузці кожній, в корінці,
В величній тиші, в грізнім шумі, —
Скажи, що явища отсі,
Узяті разом, в сумі,
Створив той дух, що зветься лісовик.
Його нема, але і є він:
Ніхто не бачив, де він,
Чи він старий, чи молодик.
Так само в водах, в горах, скрізь в природі
Живе таємний, творчий дух.
Фантазії людської рух
У кожному випадку і при нагоді
Назве його своїм імям.
Первістним розумом людина,
Незрозумілим вражена його буттям,
Як та дитина,
Відчує страх
І те, в чім страх і не ночує,
Якимсь страхівцем змалює...
Душа лісів у неї...

(З лівого боку чути шелест, тріск галуззя й стогін.)

Малі пластуни. Ах! Ах! Ах!

(З ляком дивляться ліворуч і тиснуться до старших.)

Бук *(наслухає трівожно).*

Я ніби стогін чую десь.

Зірка *(спокійно).*

Спокійно, діти: пугач в лісі

Десь стогне, певне, як той сич у стрісі.

Ружа *(пошепки).* Ах, страшно як!

Горішок.

Дріжу я ввесь!

Зірка *(продовжує промову).*

Душа лісів у неї — лісовик,

Душа шумливих вод — то водяник,

Душа домових огнищ — домовик, —

І далі так... І страх тут ні до чого!

Я бачу в сім красу й життя,

Природи вічної буття,

Буяння руху скрізь живого.

Щось стогне в лісі уночі, —

І знаю я, що і ночами

Не спить життя між деревами.

Застогне птах...

Грім. А-ну, мовчи! *(Наслухає.)*

(Переривчастий стогін продовжується.)

Грім *(заспокоївшись).* Ніщо, як птах.

Бук *(що був підвівся, лягає знов).*

Напевне, птах

Злетів з дупла на хижі влови...

Десь бється злобно по кущах.

Смерека. Настала ніч, і пугачі і сови
Розпочали трудовий час
В нічній таємній тиші, —
Нехай ховаються малі пташки і миші!..

Ружа. А може то на нас
У пущі дикий звір чигає?

Горішок. То може вовк, медвідь, кабан?

(Переривчастий стогін продовжується.)

Зірка (сміється). Чому і ні? — Буває.
Медвідь - набрідь, кабан - іклан,
А з ними й баба десь яга,
А в баби хижка є на курячих на ніжках,
Та й у самої костяна нога, —
І по невідомих доріжках
Вона придибала сюди.
Чи так, Горішку? Що?

Горішок (озирається злякано). Куди?

Зірка. Сюди, мій хлопчику, до ватри.
Бо коло нас нема чого робить сові,
А бабі тій, та ще коли їх дві,
Або тих хлопців наших два-три,
То дуже їм кортить злякати всіх —
Великих і малих.

Але... ми — пластуни,

Ми — діти матері природи!

Невже - ж злякають нас ті пустуни,
Або смішні якісь пригоди?

І хто із нас такий вже страхолюб,
Кого-б злякали Вітер або Дуб?

Смерека (*озирається*).

А й справді їх нема.

Зірка (*сміється*).

Десь перебрались крадькома
І хочуть нас злякати.

(З лівого боку вибігають раптом Вітер і Дуб, завинені в свої киреї з головою і в зелене галуззя.)

Вітер і Дуб. У - у!... У - у!

(Малеча кидається з криками врозтіч до наметів. Старші від несподіванки підводяться.)

Зірка (*гнівно*). Правдиві дикуни!

І вигадали що — не знати.

(Вітер і Дуб регочуться, а з ними й інші. Малеча потроху теж вертається до ватри.)

Вітер (*до Зірки*).

А що? Втікла душа у пяти?

Горішок (*з цікавістю, разом з іншими малими, оглядаючи вбрання пустунів*).

То ви... не той... не дикі кабани?

Зірка. Ні, хлопчику, — простісінькі безрогі.
(Табір весело сміється.)

І засоби такі... убогі.

Дуб (*лягає коло ватри*).

А ти признайся: злякалась добре?

Ружа. А я, біг - ме, і досі ще тремчу.

Вітер. Та бачу вже, що військо ви хоробре.

Дуб (до Зірки) Злякалась?

Зірка. Що-ж... Ти бачиш, я мовчу
Ще й досі з ляку. Ваші жарти
Такі дотепні перед сном.

Грім. А особливо для малих.

Бук. Ми розмовляли тут гуртом,
А ви змішали нам всі карти.
Про що ми, пак?..

Горішок (сідає знову). Про домових.

Ружа (теж сідає).

Ба, ні! про тих, що в лісі проживають.

Вітер. Ну, що-ж: даруйте нам наш гріх!
Ми думали, тебе злякають
Сі наші вигадки.

Зірка (здивовано). Мене?!.. О, ні!

Нема страшного в сій природі.

Страшніші люди ті мені,

Що не хочуть з природою жить в згоді,

А їй ідуть наперекір.

Довкола рай: ліси, зелені полонини,

Шум вод прозорих, велич гір,

У тиші ночі сяйво зір,

А з ранком — сонце, рос перлини...

Життя нестримний, буйний рух

Не спить у день, не спить ночами

І навіть нашими думками

Керує тут той непокійний дух.

А люди?.. — Вязні в сірих мурах:

Сами собі їх збудували

Й плекають в них мізерні ідеали.
В самими створених тортурах
Поневіряються ввесь вік.
А ми — щасливі, браття любі, —
Не піддалися ми тій згубі
І одійшли від тих калік.
Шануймо-ж наш прапóр братерства і свободи!
Присяг не зрадим дорогих!
Най дух цілющої Природи
Керує в душах молодих!

Хор (у захваті). Гей, юнаки! гей, пластуни!
Ми — діти Сонця і Весни,
Ми — діти Матері-Природи.

До нас шумить зелений бір, —
В ліси-ж, поля, до вільних гір,
На ясні зорі, тихі води!

(Здалеку, з лісу луною відгукується спів сопілки. Пластуни знов здивовано наслухають. Се робиться забавним і всіх розвеселяє.)

Вітер (сміється). І знов той лісовик
Відповіда на наші співи.

Дуб. Та звідки в нього сі мотиви?

Бук. Десь мабуть чув, і слух привик...

Хор. Гей, пластуни! гей, юнаки!

Життя не жарти, не казки,
А праця, бурі і негоди.

Гартуймо-ж наш юнацький дух,
Юнацьке гасло — воля й рух, —
Ніщо нам лихо і пригоди!

(Павза. Наслухають. Спів сопілки повторює останні ноти мелодії. Загальний сміх.)

Ялина (у захваті). Ах, красно як! Тепера він Нам грає вже десь ближче.

Зірка. Скажи, що нижче:
Спустивсь у ліс із полонини.

Грім. І грає в захваті, в якимсь запалі:
Вподобав, певне, наші він пісні.

Вітер. Бо гарні з біса! Може ні?
А нумо, хлопці, далі!

Хор. Гей, юнаки! гей, пластуни!
Народу рідного сини,
Сини Краси, сини Природи!

Не зломим ми своїх присяг:
Веде нас гордо вільний стяг
До Щастя, Слави і Свободи.

(З лісу відгук знов.)

Вітер. Якась історія таємна.
Біг-ме, коли-б не пізній час,
Привів би духа я до вас.
А то...

Бук (сміється). Лякає пуца темна?
А може-б спробував.

Вітер. Е, ні!
Не час: тепер час спати.

Грім. А то-б привів, щоб нам заграти
Отут в таборі при огні.

Вітер (сміється). І не просіть, бо не піду!
А приведу,
То вшкварить вам „оркана“,

І що з ним вдієте тоді? —

Танцюйте, ніжки молоді,
„Танцю кривого“ аж до рана!

Дуб. То що? Десь в Зірки й жижечки
тремтять:

Вона до танчиків охоча.

Вітер. Не наша вдача, бач, — дівоча:
Не спатиме, аби потанцювать.

Зірка. Гир-гир, та бач — не вкусиш!
А ти візьми і приведи,
Тоді до танцю, певне, змусиш.
А-ну, піди!

Вітер. Та неохота, бач.

(Позіхає й потягається.)

Горішок. Боїшся!

А нас хотів злякати...

Вітер *(гнівно)*. Гей, малий!
Заціп свій писок говіркий!

Ружа *(до Вітра)*.

А ти не той... Чого яришся?

Вітер. Чи бачили ви, добрі люди, —
Заступниця знайшлась.

Ружа. Авже - ж!

Се дуже гарно буде,
Коли великий на малого нападе...

Се всякий може теж...

У пластунів сього нема нігде! *(Всім стає весело.)*

Зірка. Правдиво все, моя маленька!
Хоч будь ти менший від опенька,
А як вступив до пластунів,

То вже не дайся на образу.
Того-ж, хто вразить захотів
Другого, ти спини відразу:
Ставай завзято в обороні!
Порадь ще й припис прочитать,
Що язиком не вільно теліпать,
Що часом варт придержать на припоні.

Вітер *(підводиться).*

Та ти філософ, знаєм ми.

Нема що з вами говорити?

(Встає й хоче йти.)

Зірка. А ти у руки гнів візьми,
А то щось надто вже сердитий.
Ти не забудь, що ти — пластун,
Що мусиш з нами жити в згоді.
Не будь уразливий, мазун,
Будь лицарем в такій пригоді.
Ось краще сядь, а я всім вам
Гарненьку загадку най загадаю...

(Вітер неохоче сідає.)

Хто відгадає — бублик дам,

А ні, то...

Горішок. Відгадаю!

Колись бабуся той...

Зірка.

Стривай, малий!

Тепер вже я, а не бабуся.

А вже як добре завізьмуся,

Не відгадає і старий.

Дуб. Загадуй, спробуєм.

Бук.

Цікаво.

Зірка. Глядіть же швидко, бистро, жваво!..
„Чорнява черниця
Стала стелиться
Й щиро молиться:
— Дай мені, Боже,
Укривало гоже:
З темним блаватом
Ще й всипане златом!“ *(Павза роздуми.)*

Горішок *(дивлячись то на одного, то на другого, нетерпеливиться).*

А я так ліпшу...

Зірка. Постривай!
Мою спочатку відгадай.

Вітер. Гадаю я, що се — рілля.

Зірка. Як саме?

Вітер. Так гадаю:
Се — чорна зорана земля
І золоте зерно на ній.

Зірка. Я знаю,
Але-ж се буде укривало, — а черниця?

Горішок. Моя бабуся...

Ружа *(сіпає його за рукав).*

Цить! так не годиться!

Грім *(дивиться лукаво на Зірку й тихо наспівує).*

„Ніченько зоряна! снами чудовими

Будемо спати...“

Що? відгадав?

Зірка *(сміється).* Так є, — се нічка —
„Чорнява та черничка,“

Кому-ж і „укривала“ треба,
Най очі здійме той до неба.

Ружа. А - ну, іще!

Зірка. Нехай хтось з вас
Примусить думати всіх нас!

Грім. Малий про бабцю хоче — отже
маєш...

Сю вже напевне одгадавш.

„Бабуся старенька
Над свічадом схилилась

І в нього зпильненька

Цілий вік дивилась:

— Чом я, бабуся,

Та й не розігнуся?“

(Всі сміються. Горішок засоромлюється.)

Зірка *(по павзі)*. Я розгадала вже.

Бук.

І я.

Проте — черга твоя.

Ружа. Я теж сю розгадала.

А бублик де?

Горішок *(заздрісно)*. Ти, мабуть, знала?

Зірка. Кажі, мала, а бублик я знайду,

Вже не турбуйся ти за нього.

Бук. Кажі-ж уже! — цікавий, жду!

Ружа. Та тож-ж бабусенька малого. *(Регіт.)*

Грім. Ну, бублика ще почекаєш. *(До Бука.)*

Кажі-ж, коли вже знаєш.

Бук *(наспівує)*.

„На в-городі верба рясна...“

Зірка. І я так думаю.

Всі (*сміючись*). І я! і я!

Бук. Еге, панове, бублик мій!

Вітер. Кільце — громаді всій,
А дірка з бублика — твоя! (*Загальний сміх.*)

Бук. О, задоволений з такої ласки!
Тепер-же слухайте моєї казки:

„Летів колись дух
Та на землю — дмух!
Дивувались люди, —
Щоб-ж се воно буде?
Храми — не храми,
А до неба пнуться,
Ями — не ями
Поміж ними вються.“

Горішок. А я вже знаю! Се — смереки.

Бук. Немає-ж, голубе мій, ям.

Вітер (*до Горішка*).

Мовчи, — не буде небезпеки,
Що засміють.

Горішок. Не заважаю вам!..
Усі відгадують...

Бук (*сміється*). Та ями-ж, брате!

Горішок. Ям можна безліч накопати!

(*Сміх.*)

Всі. Отсе так відгадав!

Так, ніби знав!..

Ялина (*наспівує*).

„І відсіль гора, і відтіль гора,
А між тими крутими горами...“

Між тими горами — міжгір'я і долини.

Бук. О, бублик у Ялини!

Вітер. Тепер моя черга!!

І загадка моя — се наймудріша...

Ой-ой! отерпла щось нога!... *(Пересідає.)*

А-ну, у кого думка найбистріша?

Чого, малий, роззявив рот?

Як відгадаєш,

То не один, а вже сто-сот

Від мене бубликів ти маєш.

Всі. Кажі-ж! кажи! Облиш вже теревені!

Вітер. Ага, цікаво!.. Слухайте-ж,

як нені! —

„У річці — дно,

На дні — одно,

На беріг кинь,

То буде два,

Перерубай —

То буде три.“

Отсе і все! Хто мудрий — відгадай!

Зірка *(по павзі).* Щось надто мудре.

Вітер. Так і знай!

Горішок. А я вже знаю!..

Ружа *(сіпає його за рукав).* Цить, малий!
Чи хочеш, щоб сміялись?

Горішок *(не слухаючи її).* Се — рибина.
(Сміх.)

Вітер. Хоч ти, Горішку, й мудрая дитина,
Та маху дав сим разом розум твій.

Ружа. А що! Казала-ж я: не пнишь
За старшими!

Горішок (*сердито*). Ат! відчепись!
(*Довга павза.*)

Вітер (*посміхаючись*).
Щось ви, голубчики, не той...
щось засмутились!

А все тому, що перед сим не вмились...
Умитись перше треба, то й думки
Загостряться на загадки.

Зірка (*пильно придивляється до нього*).
Ой крутиш ти щось так... негоже...
А відгадай - но сам, небоже!

Вітер. Що-ж я? Се не відгадка-ж...
Треба вам,

А я вже потім раду дам.

Всі. Ні, відгадай! Ні, відгадай!

Вітер. Умови - ж

Такої не було! Ви мусите сами!

Зірка. На сей ти гак дурних не вловиш:
Дурницю верг, то й підніми!

Вітер. Яку дурницю?

Зірка. Відгадай!

Вітер (*сміється*). Що ти говориш?
Розум май!

Чому відгадувать я маю?

Всі. Бо ми-ж не втнем! Бо ми не в силі!

Вітер (*вдає поважного*). Ах, так!..

Всі. Кажи!!

Вітер (*поважно*). Се... бачте, мої милі...
Се той... се... бачте... се... Я й сам не знаю!
(*Сміється.*)

Всі. Ах ти-ж дурисвіт!

(Злегка бють його, хто ближче, по спині.)

Вітер *(вдає, що йому боляче).* Я не той...
Облиште, хлопці! Ой - ой - ой!..
Замість бублика, та буханців? —
Ні, дякую за сю вам шану!

Зірка. Стривайте, я наприкінці
Дам загадку вам не погану...

Вітер. А що тому, хто відгада?

Дуб. Не відгадаєш ти — шкода!
Що-ж за користь тобі в умові?
Ну, Зірко, ми готові.

Зірка. „Мати — не мати,
А хто — не знати.
Краю не має,
Смерти не знає.
Часом пестлива,
Часом гнівлива.
Світом керує.
Всіх обдарує.
Хто з нею в згоді,
Той — на свободі.
Хто покохає —
Щастя зазнає.
Мати — не мати —
Треба вгадати!“

Дуб. Малий! ти завше перший. Ну-ж,
утни!
З увагою твого чекаєм слова. *(Сміх.)*

Вітер. Сміліш, — як справжні пластуни!

Горішок. Та я вже знаю: се — корова.
(Загальний регіт.)

Вітер. Вліпив, як в око!

Горішок. Бо вона

Нас молоком усіх дарує.

Дуб. Та думка в тебе не дурна,
Але... як світом же вона керує?

Бук. До того й краю ще-ж не має,
І смерти, кажуть же, не знає.

Ялина (наспівує).

„Ми — діти Матері Природи...“

Чи може, Зірко, не вгадала
І не тієї заспівала?

Зірка. Вгадала, так.

Вітер. Та почекай!

Я ще й не думав...

Зірка. Опізнився!

Свою, як хочеш, загадай,

А в сій позаду залишився.

Вітер. То через тебе все, малий!

Стривайте-ж, гріх направлю свій

І вже не загадку — питання

На ваше дам я вам бажання.

Малий, зітри свою недавню пляму!

Дивись і маху знов не дай:

Подумай добре і відповідай! —

Кого над все нам треба всім кохати?

Зірка. Кого чи що?

Вітер. Се все одно.

Горішок (впевнено). О, маму! (Сміх.)

Вітер. Пластову прісягу прошу не забувати!

Ружа. Над все кохай ти Україну
І в час страшний за неї бийся до загину!

Вітер. Ти чув, малий?.. Не забувай!
Кого-ж над все ми мусимо любити?

Горішок (упевнено).
Свій рідний край
І свій народ!

Вітер. Додай: і в час негод, і в час пригод
Його до смерти боронити.

Кого-ж над все нам треба шанувати?
Та думай, хлопче, і міркуй!

Зірка (сміється). Кого чи щó?

Вітер. Ат! не пустуй!

Горішок (усміхаючись).
Тепер вже знаю, щó казати:
Над все прапóр свій ушануй!

Вітер. На сей раз сказано чудово,
І іспит скінчено. А ось рука:
Пробач нестриманого юнака
За те його вразливе слово,
Що він сказав тобі! (Стискає Горішкові руку.)

Зірка. Й се щиро?

Вітер. Мовчи хоч ти вже, неймовіро!
(Оплески.)

Хор. Над все кохай свій Рідний Край!
І молоде своє життя
Без дум, без жалю й каяття
За нього в грізний час віддай!

(Зовсім близько відгук сопілки.)

Грім (наслухаючи).
Вечірній гість до нас на спів,
Біг-ме, заявиться з кущів!
Вітер (наслухаючи). Він зовсім близько!
Горішок. Я боюсь...
Ружа. Боятись сором пластунові.
Спокійні-ж, бачиш ти, здорові.
Горішок. А як із лісу той... дідусь?
Вітер. Ми люди, хлопчику, бувалі
І не злякаємось.
Зірка. Ну-ж, далі!
Хор. Над все ти свій народ люби
І сил юнацьких не жалій,
Для нього працю, розум свій
Віддай без суму, без журби!
(Відгук сопілки далі.)
Над все прапор свій ушануй, —
На нім слова: Народ і Край!
За нього сміло в бій ставай!
Не спи-ж, юначе, і вартуй!
(Павза. Співаки дослухаються до відгуку сопілки.)
Незабудька (ходить між групами і чогось шукає, врешті підходить до ватри).
Нема і тут.
Вітер. Кого шукаєш ти?
Незабудька. Десь Васильок подівся,
з ним Фіялка.
Грім. Се та... манісінька Наталка?

Куди-ж вони могли втікти

У глупу ніч?

Незабудька. Того не знати,
А тільки їх нема давно.

Зірка (*стрівожено*). Чи командант те знає?

Незабудька. Ні.

Зірка (*підводиться*). То тра сказати.

Дуб. Та може прийдуть ще.

Зірка. То все одно.

(Хоче йти, але в сю хвилю поблизу в лісі розтинається дитячий вереск і плач. Всі напів устали, стрівожені. Плач ущух, натомісць почувся розкотистий регіт і теж ущух. Вартові подають гасло тривоги. Всі встають.)

Командант (*виходить з правого боку*).

Що сталось, діти?

Незабудька. Васильок десь зник,
А з ним Фіялка.

Зірка. Плач і крик
Її допіру чули.

Вітер. Хтось сміявся.

Горішок. І я теж чув. То лісовик.

Командант. Ого! А ти, малий, вже
й догадався.

Ну, щож: нехай і так,

Проте, не гаючись, підем шукати.

Ай-ай! який безглуздий той дітвак!

Зірка (*наслухаючи*). А цитьте!.. Ніби
щось чувати.

(Всі наслухають. З лісу справді чути глухий топін ніг і тріск сухого галуззя.)

Фіялка *(вибігає з лівого боку, перелякана, бліда; спочатку озирється, а потім з важким віддихом).*

Впіймав... він той... а я втікла...

Командант. Кого і хто?

Фіялка. Він... лісовик...

Такий страшний! Неначе й чоловік,
Але...

Командант. Та де-ж се ти була?

Фіялка *(не слухаючи).* А з ним два
менших, — мабуть, діти
Його... Вхопили Василька...

(З лівого боку чути плач, але спокійний і довгий.)

О, чуєте?

Зірка. Дістати треба хлопчика!

(Кидається в ліс.)

Горішок *(злякано).* Не йди! не йди!

Куди ти?

Командант. Нехай! Підіть за нею ще

зо двоє.

(Вітер і Грім зникають за нею.)

Так кажеш ти, що їх там троє?

Фіялка. Так, троє їх... Страшні-страшні!
Як ті медведі, всі кошлаті...

Командант. Чого-ж попхались ви, дурні?..

Всі *(наслухаючи).* Ідуть!

Командант. Сиділи-б тут, як в добрій хаті,
А то...

*(З лісу виходить пастух і двоє підпасичів;
за ними — пластуни. У пастуха на шиї си-
дить Васильок.)*

Горішок *(заховавшись за команданта).*
Ось гляньте! — осідлав
Наш Васильок лісовика! *(Загальний регіт.)*

Ружа *(з другого боку в команданта, до Го-
рішка).* Та тихше!

Командант. Так, осідлав; а сам же ледви
дише

Від жаху.

Фіялка. І плакати перестав.

Пастух. Добривечір! Дай, Боже, вам
здоровля!

Командант. Добривечір!

Пастух. Ади, їх кіко туй!
(Зсажує з плечей Василька.)

Біднетко цесе десь вкікло на безголове,
А ми го ймили.

Командант *(до Василька, який хоче пірнути
в гущу товаришів).* Стій! Сюди простуй!

Васильок *(підносить кулака до очей і по-
чинає хлипати).* Я той... не я... а то вона...

Пастух. А си настрашило мале — то й годі!
Була іше в корчах єдна,
Та десь погіласи, єк кіт по шкоді.

Командант. Вона вже тут. Я дякую
сердечно,

Що принесли його сюди.
А-ну, Василечку, ходи!
Чи ти не знав, що ніччю в лісі небезпечно?
Подякуй-же легіневі...

Пастух. Ади!
Не треба гькувать, лиш треба сокотити.

Командант. Не вбережеш, легіню, їх.
(До Василька.)

Скажи: нащо таке робити
Собі на лихо, всім на сміх!
Куди тікали ви?

Фіялка. До міста.
До стації. Казав, що знає шлях...

Командант. Чого? Яка вночі мара нечиста
Вас понесла блукати по лісах?

Васильок. То все вона.

Фіялка, Ба ні! то ти, ти сам!

Командант (нетерпляче).
Кажіть одно хтось, Бога ради!

Васильок. Ходім до мами, каже... тут
погано нам... (Сміх.)

Командант. Та чом?

Васильок. Що не дають ніколи...
чоколяди...

Фіялка (засоромившись). От і неправда!..
(Загальний регіт довго не вщухає.)

Пастух (сміється). Ади, бідне
Так си знудило, мой, ек те єгне.

Васильок. Еге, неправда! Ти-ж казала,
Що плачуть вдома вже лялькі!..

(Знову регіт довго не вщухає.)

Командант. Отсе так пластуни! Отсе так
юнаки!

Їм чоколяди тра...

Фіялка *(крізь сльози)*. Біг-ме, то Васильок!

Васильок. А ти тікала до ляльок! *(Сміх.)*

Командант. Як бачу, певне в сім одно є,
Що винуваті ви обоє.

Ну, завтра розберем. Витати

Вам тра гостей, та скоро й спати.

Добра ніч всім! *(Відходить до табору.)*

Горішок *(насмівшись, підходить до пастухів)*.

То ви... ви... не лісовики?

Пастух *(сміється)*.

Ади! малий, що кає!

Нечистов силов нас він має.

Вітер. Облиш, малий, дурні гадки!

Гостей нам треба запрохати

До гурту. Прошу вас сідати.

Зірка. Сідайте з нами!

(Знов усі сідають коло ватри.)

Пастух *(разом з підпасичами сідає)*.

О, гекувать за ласку! Хто есте?

Воєки ніби, лиш дрібонькі.

Зірка.

Ні, не те:

Ми пластуни.

Пастух (дивиться здивовано на підпасичів). Не чулисьмо...

Вітер. Ще вояками
Колись ми будемо. Тепер
Ви бачите, який в нас гвер.
(Показує на вартового.)

Ми — школярі.

Зірка. З задушливого міста
На літо вирушили в ліс.
Повітря свіже тут, водиця чиста...
А вас як Бог сюди заніс?

Пастух (киває головою).
Я розумію... Ви на луфт, — ая, ая...
А ми си котимо із полонини,
Аби увигіти, хто то з долини
Так піє красно.

Вітер. Грали ви?

Пастух (сміється). Моя
Фляра уподобала тоті всі ваші співи,
Перепрашаю паничів.

Горішок. А ви... не боїтесь вовків?

Пастух. Гей, небожатко! та кобись
дрантивий
Той вовк си здибав на шлеху, —
Йой, мой! — було-б сміху:
Абись-єм злапав у рамена —
Живцем не вкік би у корчі!

Горішок. То сила в вас така страшенна?
А як наскочить уночі?

Зірка. Облиш, малий! Пастух — то син
природи,

На ній він виріс, не в містах,
Тому ніщо йому пригоди,
Не знає він, що є той підлий страх.
Се — пластуни з природи, зроду,
Тому і люблять над усе свободу,
Не йдуть до міста — до тюрми:
Живуть з природою коло маржини,
Бо покохали полонини, —
В природі вільній — вільні і сами.

Вітер. Запам'ятай, Васильку, й до принади
До хатньої вже не тікай!
Як хочеш сильним бути, то забувай
Свої солодкі чоколяди!

(Сміх. Васильок соромливо одвертається.)

А ви, легіню, щось утніть
Нам на сопілонці, а ми почуєм.

Пастух *(сміється)*. До танцю?

Вітер. Так і затанцюєм:
До танців Зірка аж дріжить.

Зірка *(сміється)*.

Та й ти, здається, теж не всидиш,
А як заграють орканá,
То черевиків не зобидиш...

Вітер. Авже-ж, хай знають пластуна!

Пастух. Солодкий браччику, то грати,
Чи ти се так — пожартувати?

Вітер *(встає)*. Та де там жарти! Починай!
А-ну, лиш, браччики, вставай!

Як зморить всіх „кривий танець“ —

Тоді й забаві вже кінець!

(Пастух починає грати до танцю. Пластунки й пластуни танцюють.)

Підпасич 1-й *(спочатку слідкує з усміхом, потім що-далі захоплюється й собі. До товариша).*

Гей, мой! Чи ноги в нас старечі?

Чи мо' не красні танці молодечі?

(Обидва схоплюються і з запалом під загальні оплески прилучаються до тих, що танцюють.)

По якій хвилі завіса тихо падає.

ДРУКАРНЯ „ПОЛІТИКА“, ПРАГА
NAKLADATELSTVÍ, KNÍHKUPECTVÍ
ANTI KVARIÁT A PAPÍRNICTVÍ
E. S. LAW RÓW
==== PRAHA II. ====
KARLOVO NÁM. Č. 6.